

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

DOI: 10.34015/2523-4552.2020.3.07
УДК 342.95: 325.2(477)

*Шкарупа К. В.,
кандидат юридичних наук,
докторант Науково-дослідного
інституту публічного права
ORCID: 0000-0002-1816-3559*

РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Чимало проблем зовнішньої трудової міграції є на сьогоднішній день нормативно не врегульованими, деякі існуючі акти є не узгодженими з міжнародними нормами та стандартами або містять неточності, прогалини чи колізії. Статтю присвячено вивченню розвитку вітчизняного законодавства у сфері зовнішньої трудової міграції. Темпоральність дослідження охоплює часові рамки з моменту проголошення незалежності України й до наших днів. Результатом роботи стало формування авторської періодизації вітчизняного законодавства у сфері зовнішньої трудової міграції, яка умовно охоплює сім періодів.

***Ключові слова:** зовнішня трудова міграція; законодавство; правова регламентація; періодизація.*

Немало проблем внешней трудовой миграции на сегодняшний день нормативно не урегулированы, некоторые существующие акты являются не согласованными с международными нормами и стандартами или содержат неточности, пробелы или коллизии. Статья посвящена изучению развития отечественного законодательства в сфере внешней трудовой миграции. Темпоральность исследования охватывает временные рамки с момента провозглашения независимости Украины и до наших дней. Результатом работы стало формирование авторской периодизации отечественного законодательства в сфере внешней трудовой миграции, которая условно охватывает семь периодов.

***Ключевые слова:** внешняя трудовая миграция; законодательство; правовая регламентация; периодизация.*

Постановка проблеми. Зовнішня трудова міграція є на сьогоднішній день питанням відкритим. Чимало проблем є нормативно не врегульованими, деякі існуючі акти є не узгодженими з міжнародними нормами та стандартами або міс-

тять неточності, прогалини чи колізії. Тому для того аби в подальшому формувати якісне законодавство в означеній сфері та сприяти його систематизації пропонуємо дослідити етапи його становлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку вітчизняного законодавства у сфері міграції, зокрема трудової займалися такі провідні вчені як К. Б. Левченко, В. М. Снігур, С. М. Гусаров, М. Л. Хайсал, О. В. Журба, А. О. Гура, О. А. Ровенчак, К. Ю. Величко, А. О. Надточій, О. А. Малиновська, М. Є. Чулаєвська, А. В. Дергач, І. О. Гарна-Іванова, С. Ф. Денисюк, О. М. Бандурка, П. Г. Шушпанов, Н. В. Тілікіна, С. Л. Швець, А. Ф. Мота, О. М. Шевченко, А. О. Надточій та ряд інших. Праці цих науковців стали підґрунтям проведеного дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у тому, щоб дослідити основні етапи розвитку вітчизняного законодавства у сфері зовнішньої трудової міграції.

Виклад основного матеріалу. Започаткуванням правового регулювання міграційних питань у незалежній Україні прийнято вважати прийняття Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року, законів України «Про громадянство України» від 8 жовтня 1991 року та «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 року, адже українська політична система до 1993 року не мала ні нормативно-правової бази, ні напрямів державної міграційної політики з чітко окресленими цілями та завданнями, ні системи органів державної влади, що адекватно відповідали б сформованій після розпаду СРСР міграційній ситуації [4, с. 8]. Так, зокрема в Декларації про державний суверенітет України, а саме у розділі IV «Громадянство Української РСР» зазначалося про те, що Українська РСР має своє громадянство і гарантує кожному громадянину пра-

во на збереження громадянства СРСР. Окрім того, Українська РСР регулює імміграційні процеси та виявляє турботу і вживає заходів щодо охорони і захисту інтересів громадян Української РСР, які перебувають за межами Республіки [2]. Тобто Українська РСР у Декларації закріплювала за собою обов'язок забезпечувати права громадян не лише в межах республіки, але і за кордоном. Дана норма має важливе історичне значення для України, оскільки у складі СРСР зовнішні кордони були «де-факто» закритими для звичайних громадян, а тому говорити про зовнішню міграцію, тим паче трудову було не можливо. За будь-які спроби перетнути державний кордон без дозволу уповноважених осіб, особу могли притягнути до кримінальної відповідальності за державну зраду (ст. 56 Кримінального кодексу УРСР), шпигунство (ст. 57 Кримінального кодексу УРСР), найманство (ст. 63-1 Кримінального кодексу УРСР), передачу іноземним організаціям відомостей, що становлять службову таємницю (ст. 68-1 Кримінального кодексу УРСР), контрабанду (ст. 70 Кримінального кодексу УРСР), незаконне перетинання державного кордону (ст. 75 Кримінального кодексу УРСР), незаконне переправлення осіб через державний кордон України (ст. 75-1 Кримінального кодексу УРСР) [3] та ряд інших злочинів.

Закон України «Про громадянство» (1991 року) визнавав постійний правовий зв'язок особи та Української держави, що знаходив свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках. Важливого значення на той час для міграційних процесів було гарантування збереження громадянства України особами, які про-

живають за межами держави, що закріплювалося статтею 7, де зокрема зазначалося, що проживання або тимчасове перебування громадянина України за межами держави не припиняє його громадянства України, а також закріплювався державний захист громадян України за кордоном (стаття 8). У статті 8 Закону зазначалося також, що Україна гарантує піклування та захист своїм громадянам, які перебувають за її межами, а дипломатичні представництва і консульські установи України, їх посадові особи зобов'язані вживати заходів до забезпечення громадянам України можливості користуватися в повному обсязі правами, наданими їм законодавством країни перебування, міжнародними договорами, учасниками яких була Україна і держава перебування, та міжнародними звичаями, у встановленому законодавством порядку захищати їх інтереси, що охороняються законом, а в разі потреби – вживати заходів для поновлення порушених прав громадян України [6].

Далі стало цілком зрозуміло, що перш ніж виробити конкретні пропозиції щодо реалізації цілей і завдань державної міграційної політики, зокрема трудової, необхідно було створити і «запустити» механізм становлення міграційного законодавства – через емісію відомчих постанов, інструкцій та розпоряджень. Тому Указом Президента України від 26 квітня 1993 року на базі Комітету у справах національностей при Кабінеті Міністрів України було створено Міністерство України у справах національностей та міграції, на яке були покладені функції з розробки й забезпечення реалізації державної політики у сфері націона-

льних відносин та міграції. Далі, з метою здійснення єдиної державної міграційної політики 22 червня 1994 року Кабінет Міністрів України за поданням Міністерства у справах національностей та міграції ухвалив постанову «Про створення органів міграційної служби в Україні».

Наприкінці 1993 – на початку 1994 років були ухвалені закони України «Про біженців», «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» та «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Хоча їх основні положення і відповідали міжнародно-правовим стандартам, але закони все ж таки мали (а деякі з них мають і сьогодні) певні недоліки, зокрема одним із найсуттєвіших є те, що це закони непрямої дії. Для їх реалізації необхідно було підготувати низку постанов Кабінету Міністрів України та відомчих нормативних актів, що вимагало тривалого часу. Розробка механізму реалізації цих законів, насамперед закону України «Про біженців», затримувалась і через погіршення фінансово-економічного стану держави. На жаль, це характерно і для сьогоденного етапу розвитку українського суспільства. Таким чином, уже в перші роки незалежності фактично визначилися основні напрями державної міграційної політики України. Вони полягали у сприянні репатріації, в тому числі поверненню та облаштуванню раніше депортованих, гарантіях вільного пересування через кордон для громадян, рівності прав іноземців, що на законних підставах перебувають у державі та у наданні допомоги біженцям [4, с. 9].

Важливим документом для осіб, які прибували в Україну та мали

право займатися трудовою діяльністю став Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» (1994 року). У ньому закріплювалося положення про те, що іноземці та особи без громадянства мають ті ж права і свободи та виконують ті ж обов'язки, що і громадяни України, якщо інше не передбачено Конституцією та іншими законами України, а також міжнародними договорами України. Їм надавалося право займатися інвестиційною, зовнішньоекономічною та іншими видами підприємницької діяльності, передбаченими законодавством України. В Законі також зазначалося про те, що іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також яким надано статус біженця в Україні, мають право працювати на підприємствах, в установах і організаціях або займатися іншою трудовою діяльністю на підставах і в порядку, встановлених для громадян України. Ті з них, хто прибув в Україну для працевлаштування на визначений термін, могли займатися трудовою діяльністю відповідно до одержаного у встановленому порядку дозволу на працевлаштування. Працевлаштування в Україні іноземців та осіб без громадянства, найнятих інвестором у межах і за посадами (спеціальністю), визначеними угодою про розподіл продукції, здійснювався без отримання дозволу на працевлаштування. Проте такі особи не могли призначатися на окремі посади або займатися певною трудовою діяльністю, якщо відповідно до законодавства України призначення на ці посади або заняття такою діяльністю пов'язане з належністю до громадянства України [11]. Зокрема Закон закріплював за інозе-

мцями та особами без громадянства, які реалізовували трудову функцію в Україні право на відпочинок, на охорону здоров'я, на житло, на освіту, на участь в об'єднаннях громадян, на свободу совісті, на соціальний захист, яке передбачало можливість одержання пенсії та інших видів соціальної допомоги відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України, а у разі, коли для призначення пенсії потрібен певний стаж роботи, іноземцю та особі без громадянства на підставах і в порядку, встановлених законодавством України і міжнародними договорами України, міг зараховуватися стаж роботи за кордоном. Одноименний Закон, який було прийнято в 2011 році та який є чинний й на сьогоднішній день вже розширює понятійний апарат, регламентує механізм реалізації наданих прав іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну з метою працевлаштування, встановлює процедуру в'їзду в Україну та виїзду з неї, а також встановлює відповідальність іноземців та осіб без громадянства [12].

Ухвалення Верховною Радою України 28 червня 1996 року Конституції України відкрило широке поле для конституційного забезпечення міграційної сфери та її правового регулювання, створило основи для регулювання різноманітних зовнішніх та внутрішніх міграційних процесів. Тобто, саме через Конституцію було визначено, що положення щодо міграційних процесів мають бути демократичними, такими, що відповідають рекомендаціям Організації з безпеки та міжнародного співробітництва в Європі та інших міжнародних організацій у цій сфері. Цим, по-перше, підтверджується пи-

тома вага та значення, які держава приділяє міграційним проблемам, по-друге, це зобов'язує відповідні державні органи підходити до формування нормативно-правової бази державної міграційної політики та функціонування компетентних органів у міграційній сфері з позицій Основного Закону [13, с. 72–74].

У 1997 році з метою створення конкретних механізмів реалізації принципів соціально орієнтованої економіки, підвищення ефективності соціальної політики на основі раціонального використання наявних фінансових і матеріальних ресурсів Президент України видає Указ в якому, зокрема, формує фундамент соціальної політики та включає розділ міграційної політики з визначенням її основних принципів, а саме: вільний виїзд з України і в'їзд в Україну громадян України; рівність перед законом іноземців, осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та громадян України; диференційований підхід до різних категорій мігрантів відповідно до інтересів держави, національного законодавства та міжнародних зобов'язань України [9].

В Указі Президента України «Про Основні напрями соціальної політики на період до 2004 року» зазначалося про те, що регулювання міграційних процесів забезпечуватиметься виходячи з національних інтересів України, захисту національного ринку праці та інтересів громадян України, які працюють за її межами, та необхідності розвитку міжнародного співробітництва у цій сфері [10]. Пріоритетними напрямками регулювання міграційних процесів України були визначені: 1) сприяння процесу репатріації в

Україну вихідців з України та їхніх нащадків (дітей, онуків); 2) повернення на історичну батьківщину осіб, депортованих з території України за національною ознакою; 3) захист соціально-економічних інтересів і прав українських працівників-мігрантів; 4) збереження трудового та інтелектуального потенціалу держави; 5) створення правових і соціально-економічних засад регулювання зовнішньої трудової міграції громадян України; 6) надання права на притулок в Україні та забезпечення захисту біженців відповідно до національного законодавства [10].

Затвердження указами основних принципів та еталонних пунктів зіграло важливу роль у розвитку української міграційної політики, зокрема у сфері зовнішньої трудової міграції, що сприяло створенню законодавства та приєднанню до визнаних міжнародно-правових норм. Проте вони були обмежені у часі, оскільки в наведених указах перелічені завдання, були викладені лише на декілька років. Крім того, як стверджує М.Л. Хайсал, після їх затвердження відбулося багато змін у динаміці й структурі міграційних потоків у світі та Україні [14, с. 10].

У 2007 році Рада національної безпеки та оборони прийняла рішення, яке було введено в дію указом Президента України № 657/2007 від 20.07.2007 р. «Про напрями державної міграційної політики України та невідкладні заходи щодо підвищення її ефективності». Нажаль, не всі заходи були реалізовані належним чином, оскільки, наприклад, Концепція державної міграційної політики України була прийнята лише у 2011 році, а от що стосувало-

ся утворення центрального органу виконавчої влади з питань міграції, то у 2009 році Кабінетом Міністрів України була ухвалена постанова «Про утворення Державної міграційної служби України» від 24 червня 2009 р. № 643, але у тому ж році Президентом України був підписаний указ «Про зупинення дії деяких положень постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2009 року № 643» від 14 липня 2009 р. № 544/2009, оскільки постанова (а саме пункти 2-8) не відповідала нормам Конституції України [7].

У 2010 році набув чинності План дій з лібералізації візового режиму між Україною та Європейським союзом, який закріплював загальний механізм впровадження політики управління міграційними потоками. Планом передбачалось запровадження механізму моніторингу міграційних потоків, що визначатиме регулярно оновлюваний міграційний профіль України з даними як про нелегальну, так і легальну міграцію, а також утворення органів, відповідальних за збирання та аналіз даних про обсяги і потоки міграції [1].

Наступним стратегічним документом став указ Президента України від 6 квітня 2011 року №405/2011, яким було затверджено Положення про Державну міграційну службу України, що ознаменувало собою новий етап законотворчості у сфері міграційних відносин. Зокрема, було ухвалено низку нормативних актів щодо врегулювання міграційних процесів: нова редакція закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» (2011 р.), законів України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (2011 р.) та

«Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» (2012 р.), розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо інтеграції мігрантів в українське суспільство на 2011–2015 роки» (2011 р.) та ряд інших.

На окрему увагу заслуговує указ Президента України «Про Концепцію державної міграційної політики» від 30 травня 2011 року № 622/2011. Позитивними аспектами (хоча їх виявилось не багато) даного нормативно-правового акту було те, що він закріплював як матеріальні, так і процесуальні норми щодо розвитку державної міграційної політики України, а також те, що удосконалення законодавства щодо внутрішньої і зовнішньої трудової міграції громадян України, в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, виїзду їх з України і транзитного проїзду через її територію, а також боротьба з нелегальною міграцією були обрані основними її стратегічними напрямками. Акцентовалася увага й на необхідності посилення соціального та правового захисту громадян України, які працюють за кордоном, у тому числі шляхом активізації міжнародного співробітництва, укладення міжнародних договорів, що стосувалися питань захисту прав трудових мігрантів, створення сприятливих умов для перетинання трудовими мігрантами з України державних кордонів та перебування таких осіб в державі працевлаштування [8].

22 вересня 2011 р. нарешті було прийнято й Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без

громадянства», яким було визначено засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які прибули в Україну з метою здійснення трудової функції. Зокрема, вказувалося на те, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають під юрисдикцією України, незалежно від законності їх перебування, мають право на визнання їх правосуб'єктності та основних прав і свобод людини [12]. Окрім того, Закон встановлював порядок їх в'їзду в Україну та виїзду з України, відповідальність за правопорушення та містив ряд інших регулятивних і процесуальних норм.

На жаль процес прийняття Концепції державної міграційної політики у новій редакції дуже гальмувався, а у зв'язку з відновленням дії окремих положень Конституції України регулювання діяльності центральних органів виконавчої влади у сферах міграції (імміграції та еміграції) було віднесено до компетенції Кабінету Міністрів України [5]. Як наслідок, 20 серпня 2014 року було затверджено нове Положення про Державну міграційну службу України, а 5 листопада 2015 року нарешті було прийнято Закон України «Про зовнішню трудову міграцію», який визначає правові та організаційні засади державного регулювання зовнішньої трудової міграції та соціального захисту громадян України за кордоном (трудовах мігрантів) і членів їхніх сімей. Того ж року була схвалена Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 року. Стратегія розглядає реалізацію міграційної політики як систему виконання сукупності завдань і заходів з метою досягнення визна-

чених цілей у сфері міграції відповідно до законодавства та з урахуванням загальноприйнятих міжнародних стандартів.

Висновки. Проведений аналіз становлення та розвитку вітчизняного законодавства у сфері зовнішньої трудової міграції надав можливість сформулювати таку його періодичність: I етап: 1990–1993 рр. – характеризується становленням правових основ у сфері міграції; II етап: 1993–1996 рр. – характеризується формуванням уповноважених органів у сфері міграції; розробленням спеціального законодавства; формуванням державної політики у сфері міграції; III етап: 1996–2000 рр. – характеризується конституційним закріпленням права на свободу пересування; формуванням законодавства у сфері зовнішньої трудової міграції відповідно до Основного Закону; розвитком міжнародного співробітництва у сфері міграції; IV етап: 2000–2007 рр. – характеризується намаганнями органів державної влади забезпечити міграційні процеси виходячи з національних інтересів України; V етап: 2007–2010 рр. – характеризується кризою державної міграційної політики; оптимізацією системи державного управління; VI етап: 2010–2015 рр. – характеризується лібералізацією візового режиму; утворенням органів, відповідальних за збирання та аналіз даних про обсяги і потоки зовнішньої трудової міграції; VII етап: 2015 р. – по теперішній час – характеризується визначенням правових та організаційних засад державного регулювання зовнішньої трудової міграції та соціальним захистом громадян України за кордоном.

Список використаних джерел

1. Безвізовий діалог між Україною та ЄС. План дій з лібералізації візового режиму від 22 листопада 2010 року, м. Брюссель, Королівство Бельгія. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001 (дата звернення: 10.08.2010).
2. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 року № 55-XII, ред. від 16.07.1990. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12> (дата звернення: 10.08.2010).
3. Кримінальний кодекс Української РСР : закон від 28.12.60. *Відомості Верховної Ради*. 1961, № 2. Ст.14.
4. Міграційне право України : підручник; за заг. ред. д-ра юрид. наук, чл.-кор. НАПрН України С.М. Гусарова. Харків : Дім реклами, 2016. 296 с.
5. Про відновлення дії окремих положень Конституції України: закон України від 21 лютого 2014 року № 742-VII. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-18> (дата звернення: 10.08.2010).
6. Про громадянство України: закон України від 8 жовтня 1991 року № 1636-XII (втратив чинність). БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1636-12> (дата звернення: 10.08.2010).
7. Про зупинення дії деяких положень постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2009 року № 643: указ Президента України від 14 липня 2009 р. № 544/2009. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544/2009> (дата звернення: 10.08.2010).
8. Про Концепцію державної міграційної політики: указ Президента України від 30 травня 2011 року № 622/2011 // БД «Міжнародна організація з міграції / Агентство ООН з питань міграції». URL: <http://iom.org.ua/ua/legislation-ukr/migration-related-legislation-ukr/on-the-state-migration-policy-concept.html> (дата звернення: 10.08.2010).
9. Про Основні напрями соціальної політики на 1997-2000 роки: указ Президент України від 18 жовтня 1997 року № 1166/97. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1166/97> (дата звернення: 10.08.2010).
10. Про Основні напрями соціальної політики на період до 2004 року: указ Президента України від 24 травня 2000 року № 717/2000. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/717/2000> (дата звернення: 10.08.2010).
11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: закон України від 4 лютого 1994 року № 3929-XII (втратив чинність). БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3929-12> (дата звернення: 10.08.2010).
12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI, ред. від 13.02.2020. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (дата звернення: 10.08.2010).
13. Снігур В.М. Становлення міграційного законодавства в Україні. *Міграція: проблеми та шляхи вирішення* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Донецьк, 15-16 трав. 2007 р. Донецьк, 2007. С. 72-74.
14. Хайсал М.Л. Історичний аспект формування державної міграційної політики. *Держава та регіони*. Серія: державне управління. 2016. № 2 (54). С. 9-12.

References

Snihur, V. M. (2007). Stanovlennia mihratsiinoho zakonodavstva v Ukraini. *Mihratsiia: problemy ta shliakhy vyrishennia* : zb. materialiv mizhnar. nauk.-prakt. konf., Donetsk, 15–16 trav. 2007 r. 72–74 [in Ukrainian].

Khaisal, M. L. (2016). Istorychnyi aspekt formuvannia derzhavnoi mihratsiinoi polityky. *Derzhava ta rehiony*. Serii: derzhavne upravlinnia, 2 (54), 9–12 [in Ukrainian].

K. Shkarupa, PhD in Law, doctoral student of the Research Institute of Public Law

ORCID: 0000-0002-1816-3559

Development of domestic legislation in the field of external labor migration

External labor migration is an open issue today. Many problems are unresolved, some existing acts are not in line with international norms and standards or contain inaccuracies, gaps or conflicts. Therefore, in order to further form quality legislation in this area and contribute to its systematization, we propose to explore the stages of its formation. The purpose of the article is to explore the main stages of development of domestic legislation in the field of external labor migration. The article is devoted to the study of the development of domestic legislation in the field of external labor migration. The temporality of the study covers the time frame from the moment of Ukraine's independence to the present day. The result of the work was the formation of the author's periodization of domestic legislation in the field of external labor migration, which conditionally covers seven periods. It was found that the Law of Ukraine "On the Legal Status of Foreigners and Stateless Persons" of 1994 enshrined the right of foreigners and stateless persons who exercised the labor function in Ukraine to rest, health care, housing, education, participation in associations of citizens, freedom of conscience, social protection, which provided for the possibility of receiving pensions and other types of social assistance in accordance with the legislation of Ukraine and international treaties of Ukraine, and in case the pension requires a certain length of service, a foreigner and a person without citizenship on the grounds and in the manner prescribed by the legislation of Ukraine and international treaties of Ukraine, work experience abroad could be credited. It is determined that the adoption by the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996 of the Constitution of Ukraine opened a wide field for the constitutional provision of the migration sphere and its legal regulation, created a basis for regulating various external and internal migration processes. That is, it was through the Constitution that it was determined that the provisions on migration processes should be democratic, in line with the recommendations of the Organization for Security and International Cooperation in Europe and other international organizations in this field.

Keywords: *external labor migration; legislation; development; legal regulation; periodization.*